

Tájékoztató közoktatási intézmények, óvodák számára a kamerás megfigyelő rendszerek jogszerű alkalmazásáról

Évek óta általános gyakorlat a gyermekek, fiatalok nevelésével foglalkozó intézményekben a vagyonvédelmi, biztonsági okokból alkalmazott elektronikus megfigyelő (kamera) rendszerek (CCTV) alkalmazása. Érthető okokból megjelent az igény ezekben az intézményekben is, hiszen a CCTV rendszerekkel ma már szinte mindenhol találkozunk, a közterületektől kezdve a bevásárló központokig.

Az ember arca, képmása személyes adatnak, a képfelvétel készítése, valamint rögzítése pedig adatkezelésnek minősül. Éles különbséget kell azonban tenni a törvényi felhatalmazáson alapuló kamerás megfigyelés, valamint az érintett beleegyezésén alapuló adatkezelés között. A problematikusabb, és helyzeténél, a körülményeknél fogva bonyolultabb, a visszaélésekre több lehetőséget magában rejtő az utóbbi eset, amikor a személyes adatok kezelése az érintett beleegyezésén alapul. Törvényi lehetőség híján, a közoktatási intézmények elektronikus megfigyelő rendszert az érintettek beleegyezését követően üzemeltethetnek. A beleegyezést közvetlenül az adatkezelésben érintettől kell beszerezni – jellemzően írásban –, de megszerezhető ráutaló magatartással is, konkrétan a megfigyelt területre belépéssel, amennyiben a bejárat előtt jól látható és olvasható, a törvényi előírásnak és adatvédelmi ajánlásnak megfelelő tájékoztatót, figyelemfelhívást tesz közzé az adatkezelő. Önmagában az előírásszerű tájékoztatótól még nem lesz jogszerű az adatkezelés!

Esetünkben a kérdéskört kettő törvény szabályozza. Minden személyes adat kezelése tekintetében (amelyek nem esnek a kivételek alá) alapvető jogszabály *az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról* szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Infotv.). A vagyonvédelmi okokból alkalmazott kamerák esetében pedig *a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól* szóló 2005. évi CXXXIII. törvény előírásait kell figyelembe venni.

A korábbi adatvédelmi biztosi, ombudsmani, és a 2012-től felállított Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) vizsgálataiból és állásfoglalásaiból is egyértelműen kitűnik a személyiségi jogok, a magánszféra, kiemelten az emberi méltóság fokozott védelme.

A hatóságok és a szakértők rendszeresen idézik az Alkotmánybíróság 36/2005. (X. 5.) számú határozatát: „Az emberi méltóságot érintő alapjogi korlátozást egy másik alapjog, nevezetesen a tulajdonhoz való jog érvényesülése, illetőleg védelme önmagában nem indokolja.” A kamerás megfigyelés „óhatatlanul személyekre, emberi magatartásokra, szokásokra, megnyilvánulásokra, illetőleg magára az emberi testre is irányulhat. Az elektronikus úton történő megfigyelés tehát alkalmas arra, hogy a magánszférába behatoljon, intim (szexuális) élethelyzeteket rögzítsen... a testi-személyi integritáshoz való jog is sérülhet.”

Az alapjogvédelem a fiatalok, gyermekkorúak tekintetében még fokozottabban kell, hogy érvényesüljön, hiszen esetünkben még fejlődő személyiségről beszélünk, amelyet határozottan befolyásol az állandó megfigyelés tudata. Az adatvédelmi biztosi egy korábbi vizsgálata során leszögezte: „A diákok viselkedését negatív irányban befolyásolhatja a képfelvévő berendezések elhelyezése, hiszen emiatt folyamatos ellenőrzés alatt lennének, minek következtében magatartásuk – tartva egy esetleges szülői vagy felügyelői büntetéstől – önkéntelenül is eltérne a természetestől. Így a „megfigyeltség” érzése már ebben a korban is megjelenhet, ami károsan befolyásolhatja személyiség-fejlődésüket, továbbá azt is eredményezheti, hogy később, a kamerák látóköréből kikerülve azt tegyen, amit akar, hiszen „senki” nem látja.” A kamerák nem utolsó sorban közvetlenül befolyásolják a pedagógusok munkáját is. Ahogy az ombudsman korábban megfogalmazta: „A pedagógusok esetében a kamerás megfigyelés lehetőséget ad az intézmények vezetői számára a rendszeres ellenőrzésre. Ez egyrészt sérti az érintett dolgozók személyiségi

jogait, másrészt az állandó „megfigyeltség-érzés” hátráltatja a tanárok természetes viselkedését, a tanulókkal való gondtalan és felhőtlen kapcsolat kialakítását.”

Az adatvédelmi állásfoglalások egyértelműen ellenzik a kamerarendszer kiépítését a közoktatási intézmények területén, „mivel a megfigyelés, illetve a képek rögzítése az érintettek személyhez fűződő jogait nagymértékben sértene, továbbá előre nem látható mértékben negatívan befolyásolhatja mind a tanulók személyiségének fejlődését, mind az intézményben folyó munkát”.

Ki kell hangsúlyozni, hogy a jogosulatlanul végzett személyes adatkezelés **szankciókat vonhat maga után**. Akár büntetőjogi tényállást is megvalósíthat a személyes adatokkal való visszaélés, a jogosulatlan adatkezelés. De nem szükséges bűncselekményt elkövetni a komolyabb szankcióhoz, ugyanis a 2012-ben létrehozott adatvédelmi hatóság (a NAIH), akár húszmillió forint bírságot is kiszabhat, amennyiben jogosulatlan adatkezelést állapít meg. A hatóság három éves praxisa alatt, már több alkalommal szabott ki többmillió bírságot. A hatóság eljárást, vizsgálatot saját kezdeményezésre is indíthat, de jellemzően állampolgári bejelentés, illetve panasz kivizsgálása esetén jár el.

Fentieket figyelembe véve, kamerarendszer üzemeltetése jogszerűen közoktatási intézményekben (ide értve az óvodákat is) az alábbiak szerint valósulhat meg:

- **Vagyonvédelmi célból** olyan helyiségekben, ahol tanítás történik, illetve a gyermekek a pihenő idejüket, a tanítási órák közötti szünetet töltik, kamera-rendszert működtetni csak azokban az időszakokban lehet, amikor a helyiségekben – jogszerűen – senki nem tartózkodhat (tehát a **tanítás, vagy egyéb foglalkozások után**).
- Az Infotv. alapelve, hogy személyes adatok kezeléséhez – külön törvényi felhatalmazás hiányában – az érintett hozzájárulása szükséges. Az érintetteket, vagyis a kamerák látóterébe érkezőket, a belépést megelőzően **tájékoztatni kell** arról, hogy a kamera-rendszer működtetésének **mi a célja**, a kamerák **mely időszakokban** (megtől-meddig) üzemelnek, a továbbított képeket **ki, hol és mennyi ideig tárolja**, **ki az üzemeltető**, a felvételeket **ki és milyen esetben jogosult megtekinteni**, és az érintetteknek milyen **jogorvoslati lehetőségei** vannak az adataik kezelését illetően.
- A kamera rendszer beüzemelése előtt **az adatkezelést be kell jelenteni a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz**. A NAIH, amennyiben megalapozottnak találja az adatkezelést, közigazgatási hatósági határozattal nyilvántartásba veszi azt, és a határozatban közli az „**adatkezelés nyilvántartási számát**”. Az adatkezelés csak ezek után kezdhető meg. Az **adatkezelés nyilvántartási számát fel kell tüntetni** az érintettek számára az intézmény honlapján közzétett, illetve a bejáratnál kifüggesztett **Adatkezelési Tájékoztatón**.

Budapest, 2015. november 4.

Dr. Farkas Csaba Sándor
adatvédelmi szakértő

ADATKEZELÉSI TÁJÉKOZTATÓ

KÖZBIZTONSÁGI, VAGYONVÉDELMI CÉLÚ KAMERARENDSZER ÜZEMELTETÉSÉRŐL KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYBEN

Az adatkezelés jogalapja

A személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység részletes szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (Sztv.) 30. § (2) bekezdése, valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 5. § (1) bekezdés a) pontja. Az iskola közalkalmazottai vagy egyéb munkavégzés ellátására irányuló jogviszonyban, illetve tanulói jogviszonyban álló személyek az elektronikus képi megfigyelő rendszerrel végzett adatkezelésről írásbeli tájékoztatást kapnak. Az elektronikus kamera rendszer alkalmazásához a közalkalmazotti vagy egyéb munkavégzés ellátására irányuló jogviszonyban nem álló személyek hozzájárulása önkéntes, ráutaló magatartással történik. A ráutaló magatartás megvalósul a jelen Tájékoztató ismeretében az iskola területére történő belépéssel és az itt tartózkodással, amellyel kifejezett hozzájárulását adja a képfelvétellel kapcsolatos adatkezeléshez.

Az adatgyűjtés (a képfelvétel) célja

Az iskola területén tartózkodó személyek életének, testi épségének, valamint ezen személyek vagyontárgyainak, továbbá az iskola által használt vagyontárgyak védelme, a jogsértő cselekmények megelőzése és bizonyítása.

A kezelt adatok köre

A kamera rendszer elsődlegesen az érintett képmását rögzíti, amely személyes adatnak minősül. Továbbá az Infotv. 3. § 2. pontja szerint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés is személyes adat, ennek alapján személyes adatként kezelendő az érintett magatartása is, amit a kamera szintén rögzít.

A kamerarendszer üzemeltetése, az adatkezelő és az adatkezelés helye

A kamerarendszert az iskola működteti, aki az adatkezelést is végzi. A képfelvételeket az iskolában lévő kamerák központi felvevő egysége tárolja az iskola épületében.

Az adatkezelő/intézmény neve: Hunyadi János Enek-zenei, Nyelvi Általános Iskola

Az adatkezelő postai címe: 1148 Budapest Wass Albert tér 12.

Az adatkezelő telefonszáma: 363-00-80

Az adatkezelő elektronikus elérhetősége/E-mail címe: hunyadiiskola.zuglo@upcmail.hu

A kamerás megfigyelésben - az adatgyűjtésben - érintettek köre

Érintett mindenki, akiről - vagy, akinek tulajdonáról - a kamerák felvételt készítenek, vagyis az iskolában dolgozók, tanulók és a látogatók. Ezért a kamerás megfigyelés tényét az objektum bejáratánál jól látható módon jelezni kell.

Az adatkezelés időtartama, a felvételek tárolása

A felvételeket az Sztv. 31. § (2) bekezdése szerint az iskola a rögzítést követően legfeljebb három (3) munkanapig tárolhatja (ettől rövidebb időn belül is megsemmisítheti). A határidő lejártát követően a fel nem használt felvétel

automatikusan és helyreállíthatatlanul törlődik a rendszerből. Akinek jogát vagy jogos érdekét a kamerarendszer által rögzített felvétel érinti, a felvétel rögzítésétől számított három (3) munkanapon belül jogának vagy jogos érdekének igazolásával kérheti, hogy az adatot az üzemeltető ne semmisítse meg, illetve ne törölje. Ettől az időponttól számítva az Szvtv. 31. § (6) bekezdése alapján harminc (30) nap áll rendelkezésre, hogy a hatóság (pl. rendőrség) a felvételt kikérje vagy lefoglalja, amelyre, ha nem kerül sor, a felvételt visszaállíthatatlanul törölni kell.

Az adatok megismerésére jogosult személyek

Az Intézményvezető, az intézményvezető helyettes, Informatikus (rendszergazda), az érintett tanuló pedagógusa, az érintett tanuló törvényes képviselője. Felvétel zárolását, kimentését és továbbítását kizárólag az Intézményvezető, illetve az intézményvezető helyettes engedélyezheti. A felvételek megismeréséről jegyzőkönyv készül. A felvételt harmadik személy, illetéktelen nem ismerheti meg, az csak hivatalos eljárás során adható át az eljáró hatóságnak.

A felvételek visszanezésének, megtekintésének esetei

Bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése, az Intézmény Házirendjének megsértése, fegyelmi eljárás lefolytatása során, illetve e körülmények megalapozott gyanúja esetén, valamint az érintett jogainak gyakorlásakor.

Adatbiztonság

Az adatok feldolgozása informatikai eszközökkel történik, automatizált módon, a rendszert üzemeltető beavatkozási lehetőségének korlátozásával vagy kizárásával. A zárt rendszerű műszaki megoldással kiépített kamerarendszer megfelel a legmagasabb adatbiztonsági szint és a felvételek automatikus rögzítése követelményeinek. Alapesetben az adatok tárolása és törlése automatikusan működik, emberi közrehatás nélkül. A felvételek kimentése és az adatok továbbítása az eljáró hatóság felé, kizárólag arra felhatalmazott adatkezelő által történik, adattovábbítási nyilvántartásban rögzítve. A rendszer minden tevékenységet automatikusan és visszakereshetően dokumentál.

Az érintettek jogai és jogorvoslati lehetőségei

Az érintett a fent ismertetett adatkezelő elérhetőségein kérelmezheti az üzemeltetőnél

- a) tájékoztatását személyes adatai kezeléséről,
- b) személyes adatainak helyesbítését, valamint
- c) személyes adatainak (a felvételnek) – a kötelező adatkezelés kivételével – a törlését vagy zárolását (3 munkanap elteltével a felvételek automatikusan törlődnek)

A tájékoztatás vagy törlés iránti kérelem elutasítása esetén az érintett az alábbi hatóságokhoz fordulhat jogorvoslatért:

- Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, Postacím: 1530 Budapest, Pf.: 5., cím: 1125 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 22/c, Telefon: +36 (1) 391-1400, E-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu, honlap: www.naih.hu
- Fővárosi Törvényszék, Postacím: 1363 Pf. 16., Cím: 1055 Budapest, Markó u. 27., valamint a lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti Törvényszék.

Budapest, 2017.

.....
Üzemeltető

